

Ap trekker tannløfter

FOTO: YAY IMAGES.

Åtte år etter at tennene skulle bli en del av kroppen, erkjenner Arbeiderpartiet at tidligere tannløfter blir for kostbare.

På landsmøtet i 2009 gikk Arbeiderpartiet inn for at tannhelse skulle bli et offentlig ansvar. Daværende nestleder Helga Pedersen slo fast at tennene skulle bli en del av kroppen.

Ved forrige korsvei, på landsmøtet i 2015, ble det vedtatt å sette et tak for egenbetaling og la staten ta 75 prosent av de overskytende utgiftene.

I det ferske programutkastet som ble presentert mandag 6. februar i år, er ambisjonene justert.

– Vi vil gå skrittvis fram og prioriterer dem med svakest tannhelse først, sier programkomiteens leder Hadia Tajik til NTB.

Programkomiteen, i realiteten Aps sentralstyre, vil styrke forebyggende tannhelse og innføre skjermingsordninger for dem med svak økonomi. I tillegg skal refusjonsordningene forbedres for enkelte pasientgrupper. Men det står ingenting om gratis tannhelse eller egenandelstak.

– Vi har tatt mål av oss å lage et program som er ansvarlig og økonomisk gjennomførbart, sier Tajik.

Aps tannløfter har vært en pine for partiet i mange år. Under tiden i regjering ble partiet kritisert av flere fylkes-

lag for ikke å følge opp vedtaket fra landsmøtet i 2009, skriver Dagsavisen.

Nanopartikler kan beskytte

Tann- og munnhulesykdommer er notorisk vanskelige å behandle, for de fleste medisiner forblir ikke i munnhulen. En test av 76 varianter av nanopartikler viser at de kan være egnet til å løse problemet, skriver titan.uio.no.

Professor Marianne Hiorth og stipendiat Sara Pistone ved Farmasøytisk institutt har stor tro på at problemet kan løses ved hjelp av nanopartikler som kan skreddersys slik at de fester seg til enten tennene eller slimhinnen inne i munnhulen. Der kan nanopartiklene sitte fast og for eksempel frigjøre medisiner som beskytter tennene mot tannrøte og slitasje eller munnhulen mot uttørring og infeksjoner.

– Dessuten kan noen nanopartikler være bakteriedrepende selv om de ikke inneholder medisiner. Jeg har for eksempel testet noen nanopartikler som består av kitosan, som er bakteriedrepende fra naturens side. Jeg har også testet nanopartikler lagd av alginat eller pektin kombinert med sink, som er bakteriedrepende, forteller Pistone.

– De mest lovende partiklene var enten rene liposomer eller liposomer dekket med alginat eller pektin. Disse fester seg godt til tennene, de er ikke giftige, og forsøkene viste at de er stabile i kunstig spytt. Partiklene kan ha et potensial som fysisk beskyttelse av tenner mot for eksempel erosjon, forteller Pistone.

Pistonens doktorgradsarbeid viser også at nanopartikler med positiv ladning har lettere for å feste seg, fordi både slimhinnen og tennene har en svak negativ ladning. Men også nanopartikler med negativ ladning kan feste seg til tennene, som inneholder kalsiumioner (Ca²⁺) med positiv ladning.

Hun forteller at testingen av nanopartikler har foregått i laboratoriet, og det gjenstår mye arbeid før forskerne har utviklet produkter som kan brukes i praktisk tannpleie.

– Men vi har fått resultater som gir oss gode grunner til å gå videre. Vi tror

det er sannsynlig at vi kan utvikle nanopartikler som kan feste seg til tennene og beskytte mot karies eller erosjon. Det kan partiklene gjøre fordi de er bakteriedrepende eller beskytter mot erosjon i seg selv, eller fordi de inneholder andre bakteriedrepende stoffer eller fluorid som beskytter mot erosjon.

Sara Pistone og Marianne Hiorth tilhører en forskergruppe som utvikler nye metoder for å bringe legemidler til akkurat de stedene hvor de trengs i kroppen. Forskningen på nanopartikler til bruk i munnhulen skjer i nært samarbeid munntørrethetsklinikken ved Det odontologiske fakultet.

Ikke så overvektige?

FOTO: YAY IMAGES.

Utbredelsen av overvekt og fedme er ikke like stor som noen medier tidvis påstår. Samtidig kan sikkert menn og eldre være litt flinkere til å holde nyttårsforsettene sine enn kvinner og yngre, melder Statistisk sentralbyrå (SSB).

SSB har tatt for seg ett av de mest brukte målene for overvekt og fedme, BMI (eller KMI, kroppsmasseindeks) slik dette er kartlagt gjennom Levekårsundersøkelsen om helse, omsorg og sosial kontakt.

Oversikten viser at de fleste av oss er normalvektige. Tre av ti nordmenn er enten overvektige eller har fedme, mens fem av ti er normalvektige. I følge

På
nett

Tiårsdagbok som app

FOTO: YATLIMAGES

Hvor var du for seks år siden?

For de av oss som hverken har en roman i magen, eller er interessert i å skrive lange tekster, kan appen Tenyear Diary/Journal være et godt knep for å ha en viss oversikt over hva som skjedde. I tillegg kan det jo være interessant å følge utviklingen i det en er interessert i.

Hver side i dagboka har ti linjer, én for hvert av de ti årene. En kan bruke både tekst og bilder. Sted og temperatur kan registreres automatisk hvis en ønsker det, og den kan synkroniseres med Google Drive, andre kalendere, og mye mer.

Appen er foreløpig såpass ny at den ikke har nok anmeldelser til å få et antall stjerner eller karakter, men enkeltanmeldelsene er såpass positive at det ser ut til å være verdt et forsøk.

Tenyear Diary/Journal finnes både i iTunes og i Google Play.

Eurostat har Norge flere normalvektige og færre med fedme enn det europeiske gjennomsnittet. Tallene viser videre at det er en høyere andel overvektige blant menn enn blant kvinner. For fedme er det ikke like store kjønnsforskjeller.

Yngre personer har lavest forekomst av overvekt og fedme, og det er også her andelen undervektige er høyest. Nesten syv av ti nordmenn i alderen 16–24 år er normalvektige, mens færre enn en av ti har fedme eller er overvektig. Seks prosent i denne aldersgruppen er undervektige.

Tannhelse i prioriteringsrådet

Tannhelsetjenesten var, kanskje for første gang, oppe til vurdering i Nasjonalt råd for prioriteringer i helse- og omsorgstjenesten torsdag 16. februar, 2017. Temaet var tannhelsen i den voksne befolkningen.

Rådet består av medlemmer som arbeider i ulike deler av helse- og omsorgstjenesten, og skal komme med vurderinger og anbefalinger i kvalitets- og prioriterings spørsmål.

Rådets vedtak sier noe om hvordan rådet opplever virkeligheten og hva det ser som nødvendige prioriteringer. Prioriteringsrådets vedtak lyder: Nasjonalt råd for prioritering i helse- og omsorgstjenesten har ved en gjennomgang av tannhelseområdet blitt orientert om en overordnet god utvikling av tannhelsen i Norge og en grunnleggende sett velfungerende tannhelsetjeneste. Rådet imøteser arbeidet på tannhelsefeltet i den forestående offentlige utredningen om prioritering i kommunene. Rådet har i sin behandling av sak om tannhelse særlig drøftet prioriteringsutfordringene knyttet til sosial ulikhet, mangfold, praksis- og prisvari-

asjon, og anbefaler at disse områdene får oppmerksomhet i det videre arbeidet i forskningsinstitusjoner og hos myndighetene. En bredere utredning på tannhelseområdet bør vurderes. Rådet anbefaler at det foretas en gjennomgang av regelverket for offentlig refusjon av tannhelsebehandling, slik at de med størst behov får prioritet. Det bør også vurderes hvordan særlig utsatte grupper og eldre i bedre grad kan ivaretas innenfor den offentlige tannhelsetjenesten. Rådet mener det bør utvikles sterkere virkemidler som sikrer bedre integrering av tannhelsetjenesten, øvrig helsetjeneste og folkehelsearbeidet. Felles elektronisk kommunikasjon er ønskelig. God samhandling mellom den offentlige og den private tannhelsetjenesten bør systematiseres i større grad. Rådet mener at arbeidet med forskningsnettverk i tannhelsetjenesten bør intensiveres. Rådet anbefaler en evaluering av de regionale kompetansesentrene.

Utenlandsbehandling øker

HELFO opplyser at de i 2016 utbetalte 20 041 626 kroner i stønad etter paragraf 5–24 a i lov om folketrygd til tannbehandling i andre EØS-land, fordelt på 1097 saker med utbetaling.

Flest saker gjaldt tannbehandling i Ungarn, deretter Polen.

I 2015 var tallene 17 088 215 kroner – fordelt på 1016 saker. Det utgjør en økning i utbetalingene på ca. 17,3 prosent fra 2015 til 2016.

Helfo utbetalte i 2014 i underkant av 10 millioner kroner etter samme paragraf, fordelt på 674 saker.